

Utskylder 1865—1916	355
Utskänkningskommittén	38, 191
Utspisningskommitté, livsmedelsnämndens .	186
Uställning, elektricitetsverkets	133
— gasverkets	130

Vaccinationsväsendet, se Ympningsväsendet.	
Vaktmästares förening, stadens	282
Valkommittén	38
Valkretsar, för riksdagsmannaval 272, 292, 300	
— för stadsfullmäktigval	35, 291, 300
Vanadislunden, revisorer för bostadsaktiebolaget	227
Vanföra, bidrag till föreningen för bistånd åt lytta och	242
Vanförestalten i Stockholm, bidrag till	240
Varuhallarna i Stadsgården	175
Vasastadens folkhem, bidrag till	234
Vattenkraftsbyggnad, elektricitetsverkets 131, 134	
Vattenledningsentreprenörer	54
Vattenledningsverket	32, 53
Vedbyrå, livsmedelsnämndens	181, 182, 183
Veneriskt sjuka, ang. vården av	71, 79
Verkstadsskolan, mekaniska	156
Verkställare av domar	17
Wernerska boksamlingen	60
Vice värdar, stadens	48, 172
Wiklanders, Oscar och Maria, understödsfond, styrelse för	224
Wilhelm Govenii minne, styrelse och revisorer för	224
Vita bandets upptagningshem, bidrag till	242
Vårdanstalter för sinnessjuka	79
Välgörenhetens ordnande, föreningen för, bidrag till	240
Värme- och läsestugor, bidrag till	235
Värta elektricitetsverket	131, 132
Värtagasverket	128, 129
Värtahamnen, delegerade för underhandlingar rörande	194
Västeråsbanan, styrelse och revisorer för	222

Ympningsdistrikt, stadens indelning i 87, 290, 296	
Ympningsväsendet	87
Yrkesskola, byggmästareföreningens, bidrag till	230
— frisörföreningens, bidrag till	230
— Stockholms norra, bidrag till	230
Yrkesskolan för bokhantverk, bidrag till	230
Yrkesskolenämnd, folkskoledirs	140, 141
Yrkesskolor, stadens	155
Yttneshåll, stadens	303

Åkeshov sinnesslöanstalten	114
Åklagare, allmänna	16
Ålderdomsförsäkring, se Polk pensioneringen.	
Ålderdomshem, stadens	105
Ångslupsinspektionen	9, 19

Änke- och pupillkassan vid stadens ämbetsverk, bidrag till	245
— direktion och revisorer för	282
Änkhus, borgerskapets	254, 274

Östermalms idrottsplats, bidrag till	244
— saluhall	169
Östermalmstorg	169
Överexekutor	5
Överlärare	144
Överstyrelsen för stadens folkskolor	33, 139
— för vattenledningen	32
Överståthållaren	4, 25, 26
Överståthållarämbetet	4
Överståthållarämbetet för polisärenden	5
— för uppbördsärenden samt stadens uppbördsverk	11
Överståthållarämbetets besiktningsmän och inspektörer	19
— kansli	5
— kommissionär	18

Tillägg och rättelser.

Tillägg till kalenderavdelningen.¹⁾

Hälsövärdsnämnden.

Stads- och distriktsläkare m. fl.

Läkardistriktet fr. o. m. ¹/₁₀ 1917.

(Jfr sid. 67, 68, 290.)

Klara och Jakobs distrikt

(omfattande Klara och Jakobs församlingar).

Distriktsläkare (11).

Olander, K. O. N.

Katarina södra distrikt med Enskede

(omfattande den del av nuvarande Katarina västra, som ligger söder om Blekingegatan, jämte det område, som å den på stadens bekostnad år 1913 utgivna karta över Brännkyrka församling finnes utmärkt såsom tillhörande egendomarna Enskede, Johanneshov och Kvarnängen).

Distriktsläkare (12).

Knaust, O. W.

Institutioner i vilka stadsfullmäktige äga att utse ledamöter.

Styrelse för bron Ropsten—Lidingön.

Jämlikt § 4 i ett mellan Stockholms stad och Lidingö köping den 16 okt. 1916 träffat avtal om utförande av en broanläggning över Lilla Värtan mellan Ropsten och Lidingön skall anläggningens utförande och framtida drift ombesörjas av en brostyrelse. Denna skall bestå av en ordförande jämte suppleant, utsedd av kungl. maj:t, samt 12 ledamöter, valda för 4 år, hälften

av Stockholms stadsfullmäktige och hälften av Lidingö kommunalfullmäktige. Från vardera kommunen utses 4 suppleanter. Val förrättades av Lidingö kommunalfullmäktige den 26 mars och av Stockholms stadsfullmäktige den 2 april 1917.

Ordförande.

Hansen, F. V., generaldirektör.

Suppleant för ordförande.

Wijnblad, O. J. F., överdirektör.

Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Kreüger, H., civilingenjör, professor; Lamm, H. F., grosshandlare, stadsfullm.; Roberg, Th., konsul, stadsfullm.; Wahl, G. A., montör, stadsfullm.; Wallenberg, J. O., kapten, direktör, stadsfullm.; Vinberg, S. W., överingenjör, stadsfullm.

Av Lidingö köpings kommunalfullmäktige utsedda ledamöter.

Dalén, N. G., direktör; Hasselqvist, N., byggnadschef; Oldenburg, U., vice häradshövding; Petersson, A., president; Raaschou, Th., bankdirektör; Wahlgren, A., sekreterare i järnvägsstyrelsen.

Av stadsfullmäktige utsedda suppleanter.

Bernström, P. R., f. d. löjtnant, direktör, stadsfullm.; Elmeus, C. K. J., arkitekt; Tengdahl, K. A., tjänsteman; Thelander, C. Th. F., ingenjör, stadsfullm.

Av Lidingö köpings kommunalfullmäktige utsedda suppleanter.

Harring, K. G., rådmän; Markman, N. F., notarie; Semler, C., ingenjör; Thorngren, K., överingenjör.

¹⁾ Något tillägg till kalenderns personalavdelning har icke hunnit utarbetas.

Tillägg till statistiska avdelningen.

Stadens indelning i vissa distrikt.

Rotar.

(Jfr sid. 286.)

Sedan stadsfullmäktige medgivit, att en ny rote från och med den 1 maj 1917 finge inrättas inom Katarina församling, har mantalsnämnden den 4 april 1917 beslutat

att den blivande Sofia församling skall bilda en rote, 12:e roten eller Sofiaroten;

att 14:e roten skall benämnas Katarina mellanrote samt omfatta det område, som begränsas av Folkungagatan, Götgatan, Skånegatan, Östgöta-

gatan norr ut till Bondegatan; denna gata öster ut och Renstjärnsgatan;

att 25:e roten skall benämnas Nytorgsroten samt omfatta området söder om 14:e roten mellan Götgatan i väster och Renstjärnsgatan i öster ned till gränsen mot Sofia församling i Ringvägen;

att den nya roten skall erhålla nummer 36 och benämnas Helgaroten samt omfatta det område, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av gränsen till Maria församling, i söder av Årstaviken och i öster av Götgatan;

13:e roten eller Stadsgårdsroten bibehålles oförändrad.

Rättelser.

Sid. 147, vänstra spalten, rad 9 nedifr., står:
Lindhe; läs: Linde.

Sid. 184, högra spalten, rad 13 nedifr., står:
brödbyråns; läs: brödkortsnämndens.

Sid. 272, högra spalten, rad 16 nedifr., utgår
ordet stadsfullm.

Sid. 281, högra spalten, rad 5 nedifr., står:
kontorsbiträde; läs: kontorsskrivare.

Sid. 287, rad 8 uppfir., står: kalenderavdel-
ningen; läs: statistiska avdelningen.

Sid. 454, högra spalten, rad 9 uppfir., står:
huvudkontor; läs: huvudkontor 14.

A. Serien Stockholms stads statistik.

- I.* **Årsbok.** [1868]. Statistisk årsbok för Stockholms stad 1915. Ny följd 10. XXVII + 589 sid. + 2 kart. Utg. ⁸⁰/₁₂ 1916. Inb. 5 kr. (Register se under II.)
- II.* **Kommunalförvaltning.** [1868]. Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning år 1915. Ny följd 11. VIII + 137* + 42 sid. Utg. ²²/₂ 1917. 1.50 kr., kart. 2 kr. — Register till Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning åren 1868—1907 och Statistisk årsbok för Stockholms stad åren 1904—1907. 228 sid. Utg. ¹⁸/₁₁ 1910. Kart. 2.50 kr.
- III.* **Hälsö- och sjukvård.** [1878 (69, 70)]. Berättelse från Stockholms stads hälsovårds värdsnämnd jämte översikt av stadens sanitära statistik år 1915. Ny följd 11. XVIII + 74* + 183 sid. Utg. ⁷/₁₀ 1916. 2.50 kr.
- IV.* **Fattigvård.** [1872]. Statistisk redogörelse för Stockholms stads fattigvård år 1915. Ny serie 12. X + 40* + 89 sid. Utg. ²⁰/₁ 1917. 1 kr.
- V.* **Byggnader och bostäder.** [1868]. Åttonde allmänna bostadsräkningen i Stockholm den 31 december 1910. Ny följd 2. VIII + 46* + 135 sid. + 6 kartogrambl. + karta + bilagor. Utg. ⁹/₂ 1912. 2 kr.
- VI.* **Månadsstatistik.** [1906]. Statistisk månadsskrift. Årg. XII. 1917. N:r 2. 41 sid. Utg. ⁵/₄ 1917. Pren. 2.45 kr.; för häfte 25 öre.
- VII.* **Veckostatistik.** [1876]. Veckoöversikt av Stockholms sanitära statistik. Ny följd 12. 1917. N:r 15. 8 sid. Utg. ²⁰/₄ 1917. Pren. 3.35 kr.; för häfte 10 öre.
- VIII.* **Brand- samt sjuk- och djurtransportväsen.** [1876]. Berättelse angående Stockholms stads brandväsen jämte översikt av brand- samt sjuk- och djurtransportstatistiken år 1915. Ny följd 10. 42* + 19 sid. Utg. ¹²/₇ 1916. 50 öre.
- IX.* **Arbetsförmedling.** [1903—06]. Berättelse angående Stockholms stads arbetsförmedling jämte statistisk översikt rörande verksamheten år 1914. Årg. IX. 40* + 45 sid. Utg. ¹²/₇ 1916. 50 öre.
- X.* **Specialundersökningar.** [1*]. Levnadskostnader 1907—08 (1910). 1.50 kr. 2. Normalarbetsdag å kommunala kontor 1906 (1908). 25 öre. 3*. 4*. Arbetslöshet 1909, 1910. Å 50 öre. 5*. Åldersomsförsäkringsuppgifter 1910 (1911). 50 öre. 6*. Beräkning av fattigvårdskostnader (1912). 50 öre. 7*. Billiga bostäder (1912). 50 öre. 8* Se nedan.] N:r 8*. Brännkyrka. Några statistiska sammanställningar med anledning av kommunens inkorporering med Stockholm. XIV + 28* + 21 sid. Utg. ²⁸/₁₀ 1914. 50 öre.
- XI.* **Handel och sjöfart.** [1901]. Statistisk översikt av Stockholms handel och sjöfart m. m. år 1914. Ny följd 8. 23* + 100 sid. Utg. ¹⁴/₃ 1916. 1.50 kr.
- XII.* **Fabriker och hantverk.** [1901]. Statistisk översikt av fabriksindustrien och hantverkerierna i Stockholm år 1914. Ny följd 8. 11* + 11 sid. Utg. ²⁹/₄ 1916. 75 öre.
- XIII.* **Renhållning.** [1909]. Berättelse angående Stockholms stads renhållningsväsen jämte statistisk översikt rörande verksamheten år 1915. Årg. VII. IX + 37* + 22 sid. Utg. ⁸/₉ 1916. 50 öre.
- XIV.* **Val.** [1910]. Statistisk redogörelse för allmänna val i Stockholm år 1915. Årg. VI. XII + 33* + 33 sid. Utg. ³/₄ 1916. 50 öre.

B. Serien Kommunala handböcker.

- I. **Kommunkalender.** [1907]. Stockholms kommunkalender 1917. Årg. XI. XVI + 513 sid. + 2 kart. + bilaga. Utg. ³⁰/₄ 1917. Inb. 4 kr.
- II. **Författningssamling.** [1862]. Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd. Årg. VIII. 1916. (N:r 1—126). XX + 592 sid. Utg. ²¹/₄ 1917. Årg. IX. 1917. N:r 1—24. Utg. ⁸/₄ 1917. Pren. 3.10 kr.; för häfte minst 10 öre; helex. 2.50 kr., kart. 3 kr. — Register 1862—1915. IV + 142 sid. Utg. ¹⁷/₆ 1916. 1 kr., kart. 1.50 kr.
- III. **Författningshandbok.** [1910]. Kommunal författningshandbok för Stockholm 1915. XIV + 930 + (2) + 142* + XXXII + (2) sid. Utg. ²²/₇ 1916. Inb. 5 kr. — Särtryck: Författningar angående byggnads- och brandväsen i Stockholm. IV + 176 sid. Utg. ²¹/₉ 1916. Kart. 2 kr.

C. Övriga publikationer.

- Stockholms stads statistiska kontors arbetsberättelse för år 1915, jämte en översikt för äldre år. [1906]. Bih. t. beredn.-utsk's utlåt. och mem. 1916, n:r 93. 35 sid. Utg. ²⁰/₄ 1916.
- Sakregister över Stockholms stadsfullmäktiges handlingar 1—3. Protokoll, Ytranden, Motioner. [1899, 1902]. Årg. 1915. 26 + IV + 3 sid. Utg. ³/₈ 1916. 4—5. Utlåtanden, Bihang. [1863, 1868]. Årg. 1915. 42 sid. Utg. ⁸/₃ 1916.
- *Stockholm. [1909]. Fransk upplaga. 60 sid. + 2 kart. Utg. ¹⁰/₇ 1914. 1.50, inb. 3 kr. — Tysk upplaga. 48 sid. + 2 kart. Utg. ²⁷/₆ 1911. Ej till salu.
- Utredning angående möjligheterna för en fullständig alkoholstatistik rörande Stockholm. Särtryck ur Bih. t. beredn.-utsk's utlåt. o. mem. (1908, n:r 160). 47 sid. Utg. ⁸⁰/₁₂ 1908. 50 öre.
- Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning, historisk-statistisk översikt, red. av J. Guinchard: *De kommunala institutionernas utveckling* av Henning Karlsson; *Några statistiska livvudsiffror jämte diagram* av Sten S. Leijonhufvud. X + 139 sid. + 9 plansch. + 3 kart. (Ingår i: Minnesskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. Utg. ²⁰/₄ 1913. 10 kr.)

Ann. Årtalen inom klammer ange det tidigaste år, för vilket motsvarande publikation finnes utgiven (event. i en äldre följd och med annan titel). Asterisk (*) framför en titel anger, att publikationen är försedd med rubriker, i regel även resumé, på franska språket.

De under A. III, VIII, IX, XI—XIII upptagna publikationerna äro tillkomna genom samverkan mellan Stockholms stads statistiska kontor och annan vederbörande institution eller myndighet, medan de övriga utarbetas uteslutande genom statistiska kontorets försorg. — De publikationer, för vilka pris ovan äro utsatta, finnas till salu hos Aktiebolaget Nordiska bokhandeln, Stockholm, eller, beträffande A. VI, VII och B. II, genom prenumeration hos postverket.

Till

**Redaktionen av
Stockholms kommunalkalender
Statistiska kontoret - STOCKHOLM.**

*Undertecknad föreslår härmed följande
ändringar och tillägg i »Stockholms kommunal-
kalender» :*

Att avskilja och insända helst före utgången av år 1917.

Redaktionen av
Stockholms kommunalkalender
Statistiska kontoret - STOCKHOLM.

Enligt beslut af föreståndaren för
statistiska kontoret och tillägg af
statistiska kontoret.

KOMMUNALA HANDBÖCKER.

1. KOMMUNALKALENDER.

STOCKHOLMS
KOMMUNALKALENDER
1917.

ÅRG. XI.

UTARBETAD AV

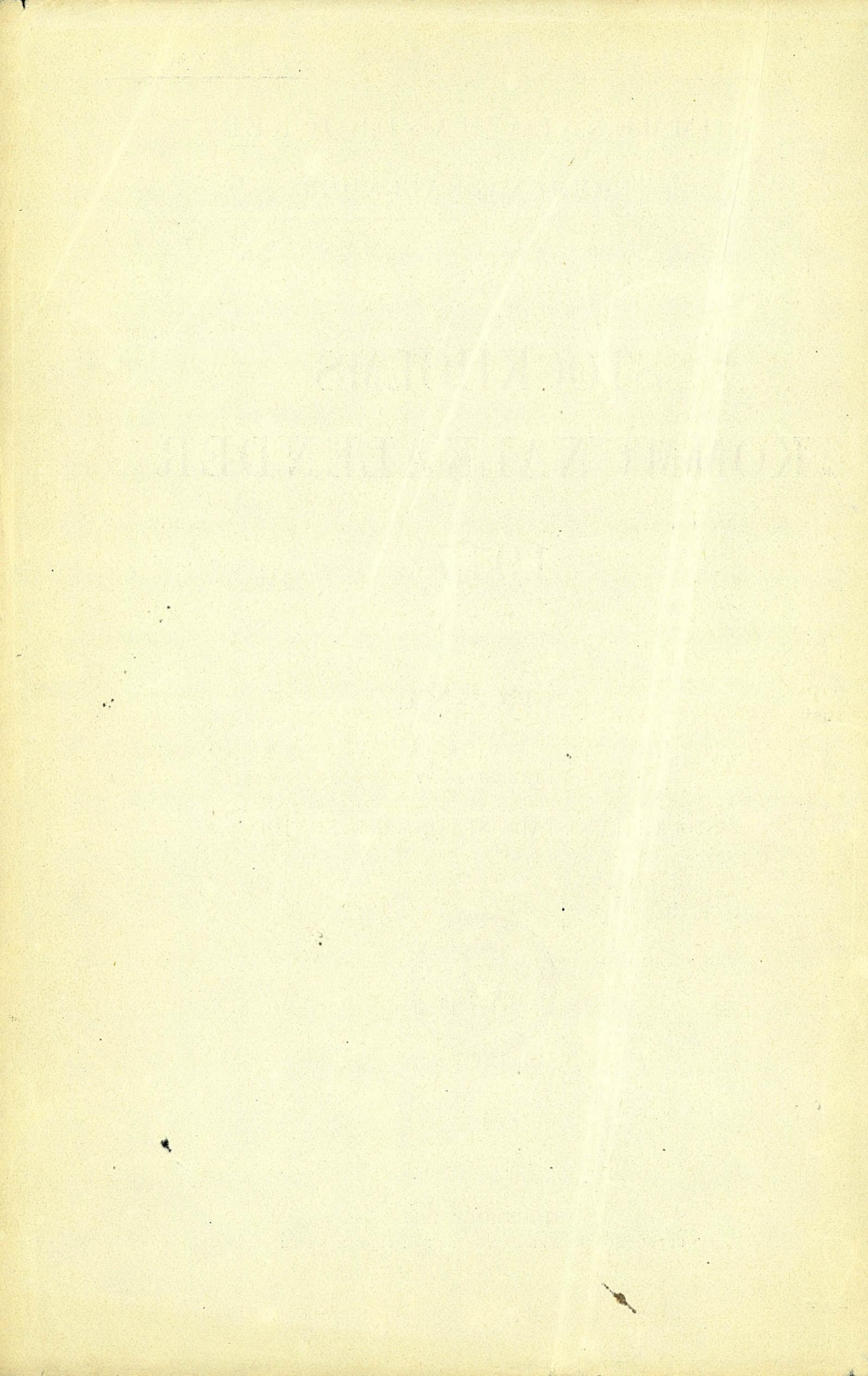
STOCKHOLMS STADS STATISTISKA KONTOR.

STOCKHOLM 1917

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

173331

FÖRORD.

Den 30 sistlidne april utgav Stockholms stads statistiska kontor Stockholms kommunalkalender 1917. Den framställning som där lämnas av livsmedelsnämndens och andra kommunala kristidsorgans funktioner och sammansättning är numera föråldrad. Lagen den 25 maj 1917 med bestämmelser mot oskäligen hyresstegring m. m. har lett till inrättande av ett flertal hyresnämnder. Utlämningen av livsmedelskort har omorganiserats. Nya styrelser, avdelningar och byråer hava även i övrigt tillkommit.

Då en framställning av hithörande *kommunala dyrtidsmyndigheters organisation och verksamhet*, sådan den numera fungerar, torde vara av särskilt intresse för såväl kommunalförvaltningen som allmänheten, har kontoret ansett sig böra gå i författning om utgivande av ett supplement till årets kommunalkalender beträffande enbart nu nämnda institutioner.

Supplementet innehåller endast en *kalenderavdelning*; meddelande av fullständiga personaluppgifter i för kalendern vanlig omfattning har ansetts böra anstå till kommande årgång.

Supplementet har redigerats av aktuarien i kontoret Henning Karlson.

Stockholms stads statistiska kontor i september 1917.

J. GUINCHARD.

Stockholms stads livsmedelsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Livsmedelsnämnden.

*Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 A, C.;
rt. och st. »livsmedelsnämnden», se vidare
nedan. Expeditionstid: 9—5; kassan: 9—4.*

Omedelbart efter världskrigets utbrott tillsatte stadsfullmäktiges beredningsutskott den 4 aug. 1914 en kommunal livsmedelskommission med uppgift att vidtaga åtgärder för betryggande av livsmedelstillförseln till huvudstaden samt i övrigt verka för lindrande av de umbäranden som på grund av inträffade krigsförhållanden, kunde uppkomma. Sedan en statens livsmedelskommission den 11 aug. s. å. tillsatts, samarbetade de båda delegationerna.

Efter framställning av statens livsmedelskommission anbefallde kungl. maj:t den 31 dec. 1915 överståthållarämbetet och sina befallningshavande i länen att ofördröjligen vidtaga åtgärder för tillsättande i städer, köpingar samt större industrisambällen, ävensom i de kommuner i övrigt, där så ansåges behöfligt, av livsmedelsnämnder, utsedda av vederbörande kommunalmyndighet och med tillräckliga rörelsemedel till sitt förfogande. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 7 febr. 1916 ombilda beredningsutskottets livsmedelskommission till en stadens livsmedelsnämnd, utsedd av stadsfullmäktige. Samma dag beslöt stadsfullmäktige också antaga och underställa kungl. maj:ts prövning en instruktion för nämnden, varefter utsågs ledamöter i densamma.

Nämnden består av tre för två år i sänder utsedda ledamöter med lika många suppleanter. Nämnden äger att antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av de åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade, sakkunniga biträden och på sätt nämnden bestämmer anställa arbetspersonal. För den årliga revisionen av nämndens räkenskaper och förvaltning utses av stadsfullmäktige tvenne revisorer med lika många suppleanter.

När de åt nämnden uppdragna arbetena slutförts och senaste revisionsberättelse prövats, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t skall göras anmälan.

Genom kungl. förordningen den 20 juli 1917 om lokala myndigheter för livsmedelsregleringen omorganiserades för landet i dess helhet den offentliga regleringen av livsmedelsförbrukningen under kristiden. Enligt dessa bestämmelser skall för varje kommun i riket finnas en livsmedelsnämnd. Livsmedelsnämnderna sortera under och utses delvis av livsmedelsstyrelser, en eller flera för varje län, samtliga sorterande under folkhus-

hållningskommissionen som centralorgan för hela landet. Efter framställning av Stockholms livsmedelsnämnd har kungl. maj:t emellertid den 28 september 1917 på vissa villkor medgivit, att förordningen av den 20 juli 1917 icke skall vara tillämplig för Stockholm, och att det i stället uppdrages åt livsmedelsnämnden där att fullgöra vad enligt förordningen i fråga eller efter vad framdeles kan vara stadgat åligger livsmedelsstyrelse.

Vid verksamhetens början tillsatte livsmedelsnämnden en del underavdelningar för olika grenar av arbetet. Sålunda tillsattes ett *arbetsutskott för hemmen* med uppgift att förskaffa sig kännedom om konsumenternas svårigheter i fråga om livsförnödenheter och att söka inkomma med förslag till lindring därvidlag. Vidare skulle utskottet pröva olika användningssätt för billigare men ändå fullgoda näringsämnen samt göra dem kända bland allmänheten. Tillika utsågs ett *livsmedelsnämndens råd*, sammansatt av sakkunniga representanter för olika grenar av affärlivet, med uppgift att meddela upplysningar och råd i förekommande frågor. För övervakande av handeln med olika varor tillsattes flera *kontrollnämnder*.

Livsmedelsnämndens viktigaste uppgift blev till en början fördelningen av kompensationsvarorna. Dessa försålles först i de allmänna affärerna. Trots en tid efter annan skärpt kontroll medförde detta system emellertid så pass stora svårigheter, att man i september 1916 övergick till en försäljning med kortsystem. Två olika typer av *livsmedelskort* fastställdes, den ena för inkomsttagare med intill 2,000 kr. (grå kort), den senare för personer med inkomst mellan 2,000 och 3,000 kr. (blå kort). Vid knapp tillgång på varor skulle innehavare av grå kort äga företrädesrätt. Såväl de grå som de blå korten voro av två slag: A-kort för hushåll på mer än 3 personer, B-kort för mindre hushåll. De senare berättigade endast till halva den veckokvantitet, som kunde erhållas på A-korten. Undantag från de fastställda bestämmelserna kunde göras av nämnden efter prövning i varje fall. (Beträffande rabatt i livsmedel se vidare nedan sid. 7.)

Utom kompensationsvarorna har nämnden fört i marknaden en mängd andra varor till billigt pris, t. ex. konserverat kött på burkar, rökt kött, konserverade ägg, ost, sill, potatis, ärter, kaffe, lingon, blåbär m. m.

Genom sin *vedbyrå* har nämnden tillhandahållit mindre bemedlade stora partier av ved, kol och torv till reducerade priser. Byråns inköpsavdelning fungerar tillika som statens vedbyrå för Stockholm.

För att stimulera alstrandet av trädgårdsprodukter tillsattes trädgårdskonsulenter med uppdrag att giva råd åt koloniträdgårdsinnehavare. För ökning av arealen för potatisodling lyckades nämnden förvärva åtskilliga tomter, varvid nämnden tillhandahöll billig sättpotatis. Svamp- och bärplockningsexkursioner för folkskolebarn hava anordnats ävensom svamputställningar; i samband därmed har undervisning lämnats om lämpliga konserveringsmetoder.

Då smörtillförseln till staden visade sig allt mera otillräcklig, tillsattes en *smörregleringsbyrå* för att i samarbete med statens smörbyrå reglera tillförseln och försäljningen. (Dess funktioner hava sedermera övertagits av mjölkbyrån, se nedan sid. 5.)

I medlet av maj 1915 öppnades vid slakthuset ett *paltbrödsbageri*, som med stöd av nämnden drives av privatperson, och i augusti 1916 öppnades ett *buljongkokeri* samt ett *frukt- och grönsakstorkeri*.

I början av år 1917 öppnade nämnden *skomakeriverkstäder*, där billigare materialier tillhandahållas och undervisning i skolagning lämnas personer, som önska i verkstaden laga sina skor.

I början av september 1917 öppnades tvenne *sömnadsverkstäder*, avsedda för husmödrar, som önskade sy och laga sina barns kläder. Liksom vid skomakeriverkstäderna tillhandahållas maskiner och verktyg gratis.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads livsmedelsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 14 april 1916.

Stat år 1917. Utgifter 395,000 kr. (däruv 320,000 kr. för lindrande av de mindre bemedlades levnadskostnader); inkomster 50,000.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

***Palmstierna**, E. K., frih., riksgäldsfullmäktig, stadsfullm.

Ledamöter.

***Sandeborg**, M. O., slakthusdirektör.

***Schultz**, L. H., direktör, stadsfullm.

Suppleanter.

***Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm.

***Stockman**, G., bankdirektör, stadsfullm.

***Nystedt**, S. P., förste stadsveterinär, direktör (se nedan).

Sekreterare.

Hildebrand, E. E. H.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1916 års förvaltning.)

Falk, H. A., handlande, stadsfullm.

Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.

Andrén, J. C., specerihandlare, stadsfullm. (suppl.).

Dahlin, N. O., detektivkonstapel (suppl.).

Livsmedelsnämndens råd.

Ahlberg, C. O., handlande (för specerihandlarna); **Johansson**, K. A. A., konsulent (för kooperatörerna); **Larsson**, L. R., handlande (för kött- och viktualiehandlarna); **Löfqvist**, G. A., handlande (för minuthandlarna); **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna (för hushållsangelägenheter); **Sjögren**, J. V., telefonmontör (för samköps- och delningslagen); **Wall**, E., direktör (för vedhandlarna).

Stockholms stads vedbyrå.

Blomqvist, E. R., överingenjör; **Karlsson**, W. E., assistent, stadsfullm.; **Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm., ordf.; **Nystedt**, S. P., direktör; **Petri**, H. J. M., syssloman; **Roos af Hjelmsäter**, J. O., civilingenjör; **Schultz**, L. H., direktör, stadsfullm.; **Söderberg**, N. O., trafikinspektör; **Wall**, E., direktör; **Westerdahl**, N. A. E., disponent; **Öhrström**, C. A., intendent.

Kontrollnämnd för minuthandeln.

Ahlberg, C. O., handlande; **Henriksson**, J. F., handlande; **Magnusson**, G. G., bankdirektör; stadsfullm., ordf.; **Nystedt**, S. P., direktör; **Wahl**, G. A., montör, stadsfullm.

Arbetsutskottet för hemmen.

Karlsson, f. Hundertmark, Hulda, fru; **Ljungberg**, f. Östergren, J. (Hanna), fru; **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna, ordf. (se nedan).

Nämndens kontor och avdelningar.

Då samtliga här nedan upptagna befattningar äro av tillfällig natur, har livsmedelsnämnden icke lämnat uppgifter angående befattningshavarnas arvoden.

Stat år 1917. Avlöningar 60,000 kr.

Direktörsexpeditionen.

Verkställande direktör.

Nystedt, S. P.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 164 38; mottagningstid: 10—11.

Ekonomidirektör.

Carlson, A. G.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; dessutom rt. 156 71; mottagningstid: 10—11.

Kontorschef.

Mattsson, V. H.; rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Registrator.

Anstrin, H.; rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Kanslist.

Johansson, Ebba.

Maskinskriverska.

Jonsson, Alma V.

Kontorsbiträde.

Lagerman, Ellen E. S. A:son.

Vaktmästare.

Engman, K. A.; **Johansson**, K. A.

Kamrerareexpeditionen.

Kamrerare.

Gustafson, J. A. Th.; rt. 157 41; st. »livsmedelsnämnden» samt 89 42.

Bokförare.

Andersson, S. V.; Hultgren, H.

Kassörer.

(rt. 157 41; st. 89 42)

Sandström, A. F.; Norman, Hildur E. J.

Kontorsbiträden.

Gustafson, Ebba J. K.; Sandin, Rosa M.; Holm, K. B. V.

Varubyrån.

Varuchef.

Ternell, E. E.; rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Kontorsbiträden.

Reinow, E.; Olsson, R.

Varuutlämningen.

Föreståndare.

Johansson, S. E.; rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Varumästare.

Åström, O. R.; Lidén, N.; Jansson, A.; Lagerman, J.

Dessutom ett varubitråde.

Kompensationsavdelningen.

Föreståndare.

Lundqvist, Elsa C.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; rt. 209 31; st. 45 62.

Kontorsbiträde.

Ekman, Mary E. K.

Saltningsmästare.

Olovsson, C. A. O.

Vågmästare.

Gille, K. J. H.; Andersson, L.

Dessutom två arbetsbiträden.

Platsombudsexpeditionen.

Slakthuset, Enskede.

Ombud.

Olofsson, C. A. O. (se ovan); Persson, E. V.

Kontrollavdelningen.

Föreståndare.

Mellqvist, Blenda N. M.

Kontorsbiträde.

Tollqvist, Ingrid.

Kontrollanter.

Lagerman, A. F.; Regnér, C. O. F.

Filialen Högbergsgatan 43, Sö.

Disponent.

Fahlgren, E. A.; rt. 217 42; st. 305 44.

Livsmedelsnämndens bespisningsavdelning.

Sedan livsmedelsnämndens dyrtidskommitté hos nämnden hemställt, att nämnden snarast möjligt måtte föranstalta om utredning angående åtgärder för en eventuellt behövlig allmän utspisning, uppdrog livsmedelsnämnden den 21 febr. 1917 åt en kommitté att verkställa sådan utredning och inkomma med förslag i ärendet.

Kommittén bestod av skolköksinspektisen Gertrud Bergström, fru Agnes Ingelman, direktör S. P. Nystedt, skolkökslärarinnan Ingeborg Schager samt syssloman A. V. Zetterlund (den sistnämnde ordförande).

Sedan några av kommitténs ledamöter företagit en studieresa till Berlin, Köpenhamn och Kristiania jämte några svenska städer, framlade kommittén ett förslag till offentlig bespisning i Stockholm. Planen, som godkändes av livsmedelsnämnden, innebar upprättande av ett centralkök för tillagande av mat, som sedan i färdiglagat skick kunde försändas till olika avhämtnings- och utspisningsställen i staden. Bespisningen sattes omedelbart i gång. I avvaktan på färdigställande av centralköket, tillagades maten till en början vid försörjningsinrättningen. Sedan lämpliga lokaler erhållits och iordningstälts i Nürnbergs bryggeris utrymda fastighet vid Högbergsgatan, öppnades centralköket den 18 juli 1917. Anstalten är vid full installation beräknad medgiva en utdelning av 30,000 portioner per dag. I byggnaden äro inrymda livsmedelsnämndens förvaringsrum för livsmedel, vilket underlättar leveranserna till köket. Maten utköres med lastautomobiler till de olika avhämtningsställena. Dagligen serveras f. n. (september 1917) omkring 6,000 portioner och antalet utlämningsställen är 7 (två i Engelbrekts samt ett i vardera av Klara, Kungsholms, Maria, Matteus och Sofia församlingar). Dessutom avhämtas mat till 65 arbetsplatser. Vem som önskar, har rätt att köpa av maten. Biljetter skola köpas dag före matutlämning och gälla endast för bestämt avhämtningsställe och viss dag. De flesta dagar serveras endast en rätt. Priset är 40 öre.

Bespisningen handhaves numera direkt av livsmedelsnämnden.

Bespisningsavdelningens kontor.

Högbergsgatan 43, Sö.; rt. 209 52; st. 133 99, 139 33; expeditionstid: 9—5.

Verkställande biträde.

Lindqvist, F. L., stadsfullm.

Kassörska.

Tillberg, S.

Kontorsskrivare.

Dahlberg, H.

Kontorsbiträde.

Sjölin, M.

Centralköket.

Högbergsgatan 43, Sö., rt. 208 21; st. 302 66.

Föreståndarinna.

Lindblad, Rut.

Underföreståndarinna.

Ekerot, Lisa.

Arbetsutskottet för hemmen.

Konsulent.

Schager, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; mottagning: onsdagar 3—4.

Trädgårdskonsulenter.

Gustafsson, Märta; Wiking, Tora E.; Hallgren, Karin A., rt. och st. »livsmedelsnämnden».

Buljong- och flottyrkokeriet.

Föreståndare.

Graham, Margit; st. 14 95.

Dessutom tio biträden.

Frukt- och grönsakstokeriet.

Personalen är densamma som vid buljong- och flottyrkokeriet (se ovan).

Skomakeriverkstäderna.

Österlånggatan 26, St. och Vasagatan 11, C.

Inspektör.

Hellstén, G. A.

Föreståndare.

Nilsson, A. (Österlånggatan 26); Blåberg, A. G. (Vasagatan 11).

Sömnadsverkstäderna.

Vasagatan 11, C. och Kommunhuset, Liljeholmen.

Inspektris.

Österberg, Tora.

Föreståndarinnor.

Bothén, Helga (Vasagatan 11); Samuelsson, Maria (Liljeholmen), rt. Liljeholmen 92.

Vedbyrån.

Ledamöter.

Se ovan.

Sekreterare.

Hildebrand, E. E. H.

Inköpsavdelningen.

Föreståndare.

Öhrström, C. A.; rt. 164 17; st. 14 94.

Försäljningsavdelningen för ved.

Föreståndare.

Zetterqvist, O.; rt. 164 17; st. 14 94.

Försäljningsavdelningen för kol.

Föreståndare.

Pettersson, I. J. V.; rt. 164 17; st. 14 94.

Kontorsbiträden vid expeditionen.

(rt. 96 45; st. 218 86)

Söderberg, Vera E. S.; Backe, Tora I.; Kållberg, A. E.

Stockholms mjölk-nämnd.

Under hösten 1916 rådde i huvudstaden en synnerligen svårartad mjölkbrist och samtidigt ifrågasattes en ytterligare förhöjning av mjölkpriset, ett förslag som från konsumenternas sida rönt stort motstånd. Under dessa förhållanden gjordes från den största leverantörsammanslutningen inom branschen, »lantmännens mjölkförsäljningsförening, u. p. a.» den 26 okt. 1916 en hemställan till livsmedelsnämnden om ordnat samarbete mellan nämnden som konsumenternas representant och föreningen. Förslaget innebar tillsättandet av Stockholms mjölk-nämnd med uppgift att tillsvidare med avseende å mjölkhandels utövande inom Stockholm avgiva utlåtande om ifrågasatta förändringar i distributionssätt, tillförsel och priser till ledning vid föreningens beslut i dylika frågor. Efter en del förhandlingar om sättet för val av representanter i den föreslagna mjölk-nämnden bifölls den gjorda hemställan av livsmedelsnämnden. Mjölk-nämnden skall enligt den slutliga överenskommelsen bestå av sju ledamöter, två utsedda av livsmedelsnämnden, två av lantmännens mjölkförsäljningsförening, en av statens livsmedelskommission och en av Stockholms mjölkhandlareförening samt en ordförande, som, där parterna ej kunna träffa överenskommelse om valet, utses av kungl. maj:t. Sedan ledamöterna utsetts och enats om val av ordförande, konstituerade sig nämnden den 10 nov. 1916.

Nämndens ledamöter.

Widell, J. L., överdirektör, ordf.; von Wachenfelt, M. W. F., bitr. sekreterare (utsedd av statens livsmedelskommission); Sandeborg, M. O., slakthusdirektör, Karlsson, V. E., assistent; stadsfullm. (utsedda av livsmedelsnämnden); Benzinger, A. F., direktör, Kumlin, E. W.,

godsägare (utsedda av lantmännens mjölkförsäljningsförening); **Carlsson**, C. E., mejerist (utsedd av Stockholms mjölkhandlareförening).

Sekreterare.

Dahn, P. J., e. o. aktuarie.

Livsmedelsnämndens sparsamhetskommitté.

Med anledning av en vid stadsfullmäktiges sammanträde den 5 februari 1917 väckt motion om åtgärder för begränsning av lyxkonsumtion m. m. uppdrog beredningsutskottet åt livsmedelsnämnden att skyndsamt utreda, vilka åtgärder böra från stadens sida vidtagas för att begränsa lyxkonsumtionen och befordra nödig sparsamhet under rådande tidsläge. Vid sammanträde den 21 febr. 1917 beslöt nämnden tillsätta en »sparsamhetskommitté»; kommittén har sedermera uppdelat sig på olika arbetssektioner.

Ledamöter.

Billström, J. M., prakt. läkare; **Blomqvist**, E. R., överingenjör; **Elvin**, P. J. N:son, tullkontrollör; **Granér**, C. T., överlärare; **Juhlin-Dannfelt**, C. G., vice auditör, stadsfullm., ordf.; **Karlsson**, f. Hundertmark, Hulda, fru; **Ljungberg**, f. Östergren, J. (Hanna), fru; **Sandeborg**, f. Stiegler, I. Maria G., fru; **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; **von Seth**, f. Eberstein, Ingrid, fru; **Swenning**, C. J., lektor; **Wallenberg**, f. Nickelsen, Alice O. C., fru.

Sekreterare.

Anderberg, G. H. A.; rt. 164 72; st. 25 95.

Livsmedelsnämndens odlingsskommitté.

Expedition, Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 A, C.; rt. och st. »livsmedelsnämnden»; expeditionstid: 9—5.

Sedan lantegendomsnämnden under hand meddelat livsmedelsnämnden, att större jordområden å stadens lantegendomar skulle kunna upplåtas för potatisodling, tillsatte livsmedelsnämnden den 21 februari 1917 en kommitté att verkställa utredning och till nämnden inkomma med förslag i ärendet. Under våren och försommaren 1917 hava för potatis- och grönsaksodling upplåtits inalles 780,000 kvm. mark (därav 680,000 stadens egen). Arealen har varit fördelad på 2,500 lotter.

Kommitténs ledamöter.

• **Dahlberg**, L. A., civilingenjör (se nedan); **Gustafsson**, Märta, trädgårdskonsulent; **Hammarberg**, L. M. F., stadsträdgårdsmästare, ordf.; **Rendahl**, J. F., kamrerare; **Schager**, H. Ingeborg S., skolkökslärarinna; **Åbergsson**, Anna M. A., fröken.

Sekreterare.

Wiking, Tora E., trädgårdskonsulent.

Verkställande ledamot.

Dahlberg, L. A. (se ovan).

Livsmedelsnämndens kommitté för kaninavelns främjande.

För främjande av kaninaveln inom koloni-trädgårdsområdena tillsatte livsmedelsnämnden våren 1917 en kommitté. Genom kommitténs försorg hava inom koloniområdena inrättats inalles 166 kaningårdar. Under vintern få djuren förvaras i slakthuset.

Kommitténs ledamöter.

Bergström, S., civilingenjör; **Wingborg**, F. A., redaktör, ordf.; **Åbergsson**, Anna M. A., fröken.

Konsulent.

Brandelius-Almqvist, Tyra.

Livsmedelsnämndens mjölkbyrå.

Sedan tillförseln av mjölk till huvudstaden alltmer avtagit och mjölkbrist syntes hota, gick Stockholms mjölk-nämnd våren 1917 i författning om utarbetande av en ransoneringsplan för mjölk. För ransonerings genomförande upprättades i maj 1917, som en särskild avdelning under livsmedelsnämnden, en *mjölkbyrå*. Ledamöter utsågos dels av livsmedelsnämnden, dels av mjölkhandlarna; ordförande förordnades, på livsmedelsnämndens anhållan, av överståthållar-ämbetet. Ransoneringen kom emellertid icke till stånd under sommaren, dels på grund av att mjölkstillförseln då var något rikligare, dels emedan en omläggning av systemet för utdelande av livsmedelskort då pågick (se sid. 6).

Genom kungl. förordningen den 20 juli 1917 om vissa åtgärder för reglering av handeln med mjölk gavs åt de lokala livsmedelsmyndigheterna befogenhet att — efter förordnande av respektive konungens befallningshavande — genomföra mjölkransonering för ort, där sådant kunde anses påkallat. För Stockholms vidkommande är ransonerung avsedd att genomföras vid inträdande behov efter *den 1 okt. 1917*.

Enligt den uppgjorda planen skall handel med mjölk övervakas av mjölkbyrån och ske genom av byrån godkända partihandlare. Försäljningen är avsedd att ske mot kort med uppgift om hushållets storlek. Olika åldersklasser av befolkningen erhålla olika kvantiteter, nämligen:
Klass I. Barn fr. o. m. födelsen t. o. m. det kvartal, under vilket de fylla 2 år. Minimikvantitet per dag 1 liter. Erhåller barnet di, kommer kvantiteten den ammande till godo.

Klass II. Barn fr. o. m. kvartalet efter det de fyllt två år t. o. m. det kvartal under vilket de fylla 12 år samt äldre barn fr. o. m. det kvartal, under vilket de fylla 65 år. Minimikvantitet $\frac{1}{2}$ liter.

Klass III. Alla övriga. Minimikvantitet omkring $\frac{1}{4}$ liter.

Klass IV. Tilläggsklass, innefattande tilläggsransoner för

a) sjuka personer, efter läkares beprövande högst en liter, samt

b) havande kvinnor $\frac{1}{4}$ liter, vilket dock kan ökas, om läkare anser erforderligt.

Försäljningen till hushållen sker genom mjölkbutikerna (en bestämd för varje hushåll) mot uppvisande av mjölkkort och enligt av kortbyrå fastställd kundlista. Sjukhus, bagerier, näringsställen, kaserner, kontor, verkstäder o. d. erhålla genom mjölkbyråns försorg sin mjölk tilldelad från viss parthandlare.

Mjölkbyrån.

Varasgatan 11, C.; telefoner och expeditionstid se nedan.

Styrelse.

Jakobsson, U. G. V., direktör, ordf. (utsedd av överståthållarämbetet); **Hansson**, P. A., redaktör, **Jansson**, J. E., t. f. andre stadsvetenär, **Virgin**, O. Hj., kapten, verkst. led. (utsedda av livsmedelsnämnden); **Hanner**, A. V., direktör, **Nilsson**, N., grosshandlare, **Carlsson**, C. E., mejerist (utsedda av mjölkhandlarna).

Suppleanter.

Johansson, E., avdelningschef vid Mjölkeentralen, **Berggren**, G., mjölkhandlande (utsedda av mjölkhandlarna).

Sekreterare.

Hildebrand, E. E. H.

Mjölkbyråns expedition.

(Avdelningar för mjölk, smör och ost.)

Rt. 208 17, 208 18; st. 81 17, 81 18; expeditionstid: 9—5 (lördagar 9—4).

Chef.

Virgin, O. Hj. (se ovan). Mottagningstid: 12—1.

Konsulent.

Ahlström, D. V.

Assistenter.

Olson, N. A. (för mjölk); **Johansson**, E. (för smör och ost).

Varumästare.

Carlsson, C. H.

Kontorsbiträden.

Bergström, Ida C.; **Juhlin**, Karin H.; **Gilsay**, Greta M.

Livsmedelsnämndens kortcentral.

Varasgatan 11, C.; telefoner och expeditionstid se nedan.

Utdelningen av livsmedelskort ombesörjdes tidigare dels av brödkortsnämnden (för bröd- och sockerkort) dels av livsmedelsnämndens dyrtidskommitté (för de s. k. rabattkort), varjämte livsmedelsböcker utdelades genom rote-mansexpeditionerna.

I samband med frågan om mjölkransonerings genomförande igångsatte livsmedelsnämnden emellertid en utredning om en centralisering av kortutlämningen. En sådan kom till stånd fr. o. m. den 16 augusti 1917.

Verksamheten har i stort sett organiserats sålunda. Administrationen skötes av en under livsmedelsnämnden sorterande styrelse — kortcentralens styrelse — bestående av tre personer. Styrelsens verkställande organ äro dels kortcentralen, dels under denna lydande kortbyråer, en inom varje rote, med undantag för de rotar, där den hjälpbehövande befolkningen ej är talrik, och där sålunda en byrå gemensam för två rotar synes vara tillräcklig.

Styrelsen anställer personal för såväl kortcentralen som kortbyråerna, uppgör instruktioner, fastställer erforderliga formulär, avgör slutligt inkomna ansökningar samt har i övrigt överinseende över och ansvar för verksamheten i dess helhet.

Såsom kortcentralens chef fungerar styrelsens verkställande ledamot.

Kortcentralen är uppdelad i en upplysningsbyrå och en kontrollbyrå.

Upplysningsbyrån är avsedd såväl för allmänheten som kortbyråernas personal. Å denna byrå lämnas upplysningar om alla de ärenden, som stå i samband med livsmedelsnämndens verksamhet. Önskar någon anföra klagomål, hänvisas han likaledes till denna byrå. Dessutom utgå alla meddelanden till pressen ävensom annonser från denna avdelning.

Å kontrollbyrån föres kortregister över samtliga de personer, som erhållit eller sökt påbrödkort, grynkort eller kort för utfående av varor till nedsatt pris, ävensom å dem som enligt meddelande från arbetslöshetskommittén genom denna sökt och erhållit understöd, kontant eller in natura.

I kortcentralens lokal är inrättad en avdelning för utdelande av resebrödkort.

Kortbyråerna tillhandahålla allmänheten, alla slags livsmedelskort. Ansökan om vetemjölsoch havregrynscort göres dock liksom förut hos brödbyrån (se sid. 12) mot företeende av läkarintyg. Sockerkort och vanliga brödkort utlämnas i samma ordning som förut. Mjölkkort — efter den 1 okt. 1917 — utdelas med stöd av för ändamålet upprättade personförteckningar. För övriga kort skall ansökan göras, och ifyller kortbyråernas personal med ledning av de sökandes uppgifter, personförteckningar, debetsedlar och prästbetyg särskilda ansökningsblanketter, vilka genast erhålla

samma nummer, som återfinnas på vederbörandes mjölkkort. Den sökande får härvid en lapp med motsvarande nummer och uppmanas att sedermera å bestämdd dag avhämta svar.

För varje byrå tillsätts en nämnd, bestående av tre personer, av vilka en är kortbyråns föreståndare och föredragande inom nämnden, de två övriga äro inom roten boende, för uppdraget lämpliga personer. I frågor angående rabatt-, påbröds- och grynkort fattar nämnden beslut, som dock för att äga giltighet skall stadfästas av kortcentralen såsom styrelsens representant. Tveksamma fall handläggas av styrelsen. Nämnden sammanträder i regel en gång i veckan.

Personer, som sakna fast bostad, hänvisas likasom förut till registerbyrån i staden inom broarna, Svartmangatan 23 (se nedan).

Samarbete mellan livsmedelsnämnden och den här ovan skisserade nyorganisationen vidmakthålles därigenom, att till styrelsens sammanträden kallas att närvara cheferna för de avdelningar, som beröras av vid sammanträdet föreliggande ärenden. Ävenså representeras fördelningsnämnden vid styrelsens sammanträden, då förhandlingarna röra bröd-, gryn- eller påbrödskort.

Rabatteringsverksamheten utövas efter följande grunder: De av livsmedelsnämnden tidigare utfärdade s. k. livsmedelskort samt dyrtidskommitténs rabattkort sammanföras numera till s. k. rabattböcker. I dessa rabattböcker finnas inhäftade ark med kuponger gällande för inköp till lägre priser av vissa livsförnödenheter såsom kött, fläsk, fisk och sill, varjämte en del ark endast äro försedda med bokstäver, avsedda att representera varor, som tillfälligtvis till billigare priser kunna skaffas av livsmedelsnämnden. För rabatt å bränsle utsändas särskilda häften.

Rabattböcker tilldelas efter ansökan familjer med låg inkomst i förhållande till antalet familjemedlemmar enligt följande plan:

- A) Ensamma personer med intill 900 kr. årsinkomst;
- B) Familjer om 2 personer med intill 1,500 kr. sammanlagd årsinkomst;
- C) Familjer om minst 3 personer med intill 2,000 kr. sammanlagd årsinkomst;
- D) Familjer om minst 6 personer med intill 3,000 kr. sammanlagd årsinkomst.

Familjer, som beviljats rabattkort, och som hänföras till grupperna A. eller B. erhålla gul sådan. Till grupp C. eller D. hänförlig erhåller röd rabattbok. Gul rabattbok berättigar endast till hälften av den rödas inköpsmängd.

För erhållande av rabatt på mjölk måste särskild hänsyn tagas till, att barnens behov tillgodoses. Vuxna personer och familjer med endast 1 barn få sända ingen rabatt på mjölk. De för erhållande av sådan rabatt fastställda inkomstgränserna i förhållande till barnens antal äro följande:

- 1) Familjer med minst 2 barn och högst 1,500 kr. årsinkomst.

2) Familjer med minst 3 barn och högst 2,000 kr. årsinkomst.

3) Familjer med minst 6 barn och högst 3,000 kr. årsinkomst.

Dessa familjer erhålla ett mjölkkrabathäfte för varje barn under 12 år, dock högst 6 häften.

Mjölkkrabathäftens kuponger, 30 i månaden, berättiga till 2 öres rabatt för varje för barnet inköpt $\frac{1}{2}$ liter mjölk.

Rabatt på såväl livsmedel som bränsle och mjölk kan i fall av särskilt betygande försörjningsplikt av centralbyrån även tilldelas familjer med intill sammanlagd 4,000 kr. årsinkomst.

Rabattböckerna komma att gälla från den 1 oktober 1917 och tillsvidare, dock högst ett år, bränslerabattboken under samma tid samt mjölkkrabathäftena för ett kvartal i sänder. Utlämnande av bränsle- och mjölkkrabathäften antecknas å rabattböckernas baksida.

Emedan tillgången på olika varor, på vilka rabatt kan ifrågakomma, är ytterst oviss, är det omöjligt, att på förhand för hela den tid, rabattkortet avser, bestämma vilka varor rabattkortet skall gälla. Meddelanden härom utsändas därför genom tidningarna samt genom anslag å kortbyråernas lokaler. Genom tidningarna meddelas även, när ansökan om rabattkort skall ske.

Kortcentralen.

Styrelsens ledamöter.

Karlsson, V. E., assistent, stadsfullm., o r d f.; Netzel, Laura, fröken, stadsfullm.; Virgin, O. Hj., kapten, verkst. led. (se nedan).

Suppleanter.

Lindqvist, F. L., snickare, stadsfullm.; Wellin, Bertha, fröken, stadsfullm.

Sekreterare.

Hildebrand, E. E. H.

Kortcentralens expedition.

Rt. 208 19, 208 20; st. 81 19, 81 20; expeditionstid: 9—5 (lördagar 9—4).

Chef.

Virgin, O. Hj. (se ovan); telefoner se ovan, motagningsstid: 11—2.

Upplysningsbyrån.

Rt. 208 19, 208 20; st. 81 19, 81 20; expeditionstid: 9—5 (lördagar 9—4).

Föreståndare.

Söderberg, J. B.

Bokhållare.

Hansson, C. H.; Lindegren, H.

Kontrollbyrån.

Rt. 208 19, 208 20; st. 81 19, 81 20.

Föreståndare.

Carlson, T. B.

Bokhållare.

Joachimsson, f. Karth, Elsa; en vakant.

Kontorsbiträde.

Magnusson, Agda.

Kortcentralens förråd.

Rt. 208 19, 208 20; st. 81 19, 81 20.

Föreståndare.

Lindström, E.

Resekortsexpeditionen.

Expeditionstid: vardagar 9—8, söndagar 9—10,30 f. m.

Kontorsbiträden.

Kjellsten, S.; Kjellstedt, Ingeborg.

Kortbyråer.

Expeditionstid: 1—4, 6—7,30 e. m., se dock nedan 32.—35. rotarna.

1. roten.

Myntgatan 4, St.

Nämnd.

Ekelin, S. O., föreståndare (se nedan); Johansson, B. G., rotaman; Strandquist, N., poliskonstapel; Adolfsson, G. R. N., bokhållare (suppl.); Sjöberg, G. A., maskinist (suppl.).

Föreståndare.

Ekelin, S. O.

2. och 3. roten.

Stora Vattugatan 7, C.

Nämnd.

Hagelthorn, G. H. R., föreståndare (se nedan); Carlsson, C. A., maskinist; Öström, G. F. H., rotaman; Hansson, Ingeborg, diakonissa (suppl.); Thörnberg, A. O. O:son, signalreparatör (suppl.).

Föreståndare.

Hagelthorn, G. H. R.

4. roten.

Garvaregatan 4, K.

Nämnd.

Pettersson, A., föreståndare (se nedan); Staf, O. L., kakelugnsmakare; Wallerius, L., folkskollärare; Hansson, E., byggmästare (suppl.); Sävström, E. M., filare (suppl.).

Föreståndare.

Pettersson, A.

5. och 18. rotarna.

Vasagatan 11, C.

Nämnd.

Uppling, O. B., föreståndare (se nedan); Kämpe, K. A., byggnadssnickare; Zettergren, C. A. L.,

roteman; Sandberg, J. A., byggmästare (suppl.); Rudner, A. E., möbelsnickare (suppl.).

Föreståndare.

Uppling, O. B.

6. roten.

Kammakaregatan 28, Va.

Nämnd.

Wahlberg, H., föreståndare (se nedan); Fredriksson, K. G. A., maskinarbetare; Rosenius, P. handlande, stadsfullm.; Bohlin, G., specerihandlare (suppl.); Köpper, E. H., ciselör (suppl.).

Föreståndare.

Wahlberg, H.

7. och 8. rotarna.

Birgerjarlgatan 71, Va.

Nämnd.

Brandt, J. T. I., föreståndare (se nedan); Lundqvist, G. R., telefonmontör; Sandstedt, K. G. rotaman; Lindberg, A. W., kamrerare (suppl.); Olsson, G. Hj., förtennare (suppl.).

Föreståndare.

Brandt, J. T. I.

9. roten.

Valhallavägen 63, Ö.

Nämnd.

Gleisner, S. E. L., föreståndare (se nedan); Magnusson, P., förgyllare; Olander, G., direktör; Bergman, J., elektriker (suppl.); Björk, J. E., vice häradsövning (suppl.).

Föreståndare.

Gleisner, S. E. L.

10. och 11. rotarna.

Artillerigatan 60, Ö.

Nämnd.

Wallin, A., föreståndare (se nedan); Andersson, O., filare; Bergendahl, A., f. d. kontorschef; Ohlsson, J. P., kakelugnsmakare (suppl.); Åkerblom, C. V., byggnadssnickare (suppl.).

Föreståndare.

Wallin, A.

12. roten.

Bondegatan 64, Sv.

Nämnd.

Nilsson, E., föreståndare (se nedan); Fougstedt, O. L. H., kamrerare; Ljungberg, G. L., handelsarbetare; Schönthal, A. R., ingenjör (suppl.); Sundström, R., modellsnickare (suppl.).

Föreståndare.

Nilsson, E.

13. roten.

Tjärhovsgatan 11, Sö.

Nämnd.

Lundberg, C. A., föreståndare (se nedan); Dahlström, J. F. R., vaktmästare; Johnsson, C. E., försäkringsagent; Dimander, C. A., handlande (suppl.); Möller, N., kopparslagare (suppl.).

Föreståndare.

Lundberg, C. A.

14. roten.

Tjärhovsgatan 11, Sö.

Nämnd.

Ahlm, J. M., föreståndare (se nedan); Brundin, P., handlande; Carlsson, C. Th., eldare; Andersson, E. Th., bryggeriarbetare (suppl.); Samuelsson, G. A., vagnmakare (suppl.).

Föreståndare.

Ahlm, J. M.

15. roten.

Svedenborgsgatan 7, Sö.

Nämnd.

Sundström, E. V., föreståndare (se nedan); Jakobs-son, H., direktör; Lundqvist, O. Th., tulltjänste-
man; Rissén, Hj. R., tulltjänsteman (suppl.); Svalling, C. M. E., notarie (suppl.).

Föreståndare.

Sundström, E. V.

16. roten.

Hornsgatan 72, Sö.

Nämnd.

Pallin, K., föreståndare (se nedan); Karlmark, A., korskärare, stadsfullm.; Karlson, G. H., ak-
tuarie; Nilsson, G. E. E., skohandlare (suppl.); Skålander, O. A., bryggeriarbetare, stadsfullm. (suppl.).

Föreståndare.

Pallin, K.

17. roten.

Garvaregatan 4, K.

Nämnd.

Almström, E. J. A., föreståndare (se nedan); Malmström, A., kassabokhållare; Sjökuist, K. V., skräddare; Lennström, J. A., tjänsteman (suppl.); Åkerlund, A. T., verkmästare (suppl.).

Föreståndare.

Almström, E. J. A.

19. roten.

Hornsgatan 72, Sö.

Nämnd.

Nordström, W., föreståndare (se nedan); Hessel-
man, S. E., roteman; Widtskiöld, J., köpman;
Ek, V. E., ombudsman (suppl.); Lindqvist, O.
S., speccerihandlare (suppl.).

Föreståndare.

Nordström, W.

20. och 24. rotarna.

Artillerigatan 60, Ö.

Nämnd.

Kruise, C. A., frih., föreståndare (se nedan);
Hedman, C. E., snickeriarbetare; Törnell, E.
R., kanslissekreterare; Göranson, J. T., bygg-
mästare (suppl.); Olsén, A. R., typograf (suppl.).

Föreståndare.

Kruise, C. A.

21. roten.

Birgerjarlgatan 99, Va.

Nämnd.

Holm, J. G., föreståndare (se nedan); Holmström,
K. V., förtroendeman; Wahlström, J. V., vakt-
mästare; Carlsson, C. A., överkonstapel
(suppl.); Hallen, S. V., montör (suppl.).

Föreståndare.

Holm, J. G.

22. roten.

Norr tullsgatan 5, Va.

Nämnd.

Ohlsson, E. L., föreståndare (se nedan); Chavagn,
C. E. A:son, järnarbetare; Heimbürger, Hj.,
civilingenjör; Lindholm, E. M., disponent
(suppl.); en vakant (suppl.).

Föreståndare.

Ohlsson, E. L.

23. roten.

Rådhuset, K.

Nämnd.

Schreiber, G., föreståndare (se nedan); Stjärne,
G., överkonstapel; Ståhl, O. E., filare; Hagberg,
K. G., byggnadssnickare (suppl.); Wedin, E.
W., tillsyningsman (suppl.).

Föreståndare.

Schreiber, G.

25. och 36. rotarna.

Södermannagatan 46, Sö.

Nämnd.

Hellquist, T. G. F., föreståndare (se nedan); **Hellström, J. E.**, notarie; **Vester, A.**, sjukkasse-tjänsteman; **Dahlberg, E. R.**, vaktmästare (suppl.); **Månsson, A. E.**, roteman (suppl.).

Föreståndare.

Hellquist, T. G. F.

26. roten.

Västmannagatan 69, Va.

Nämnd.

Lagergren, R. J., föreståndare (se nedan); **Ekelund, K.**, folkskollärare; **Svensson, K. F. I.**, pann-plåtslagare; **Danielsson, T. H.**, snickare (suppl.); **Rydbloom, J. E.**, kyrkvaktmästare (suppl.).

Föreståndare.

Lagergren, R. J.

27. roten.

Torsgatan 31, Va.

Nämnd.

Borg, O., föreståndare (se nedan); **Ferm, A. V.**, snickare; **Hjertstrand, M.**, e. o. hovrättsnotarie; **Andersson, G.**, järnvägstjänsteman (suppl.); **Husén, H. G. E.**, bokhållare (suppl.).

Föreståndare.

Borg, O.

28. roten.

Valhallavägen 63, Ö.

Nämnd.

Wulff, C. A., föreståndare (se nedan); **Andersson, B. E.**, kranmaskinist; **Andersson, H. R.**, hamn-mästare; **Lind, N. G. C.**, bokhållare (suppl.); **Olofson, K. G.**, bokbindare (suppl.).

Föreståndare.

Wulff, C. A.

29. roten.

Rådhuset, K.

Nämnd.

Wiman, J. T., föreståndare (se nedan); **Mobert, C. E.**, målarmästare; **Seedoff, A. M. A.**, fabriks-förvaltare; **Jansson, A. A.**, maskinist (suppl.); **Stjernberg, F. O.**, arbetare (suppl.).

Föreståndare.

Wiman, J. T.

30. roten.

S:t Eriksgatan 90, Va.

Nämnd.

Liedholm, C. A. A., föreståndare (se nedan); **Bengts-son, V. O.**, roteman; **Hällkvist, K. N. A.**, sjuk-besökare; **Sjöman, E. F.**, grosshandlare (suppl.); **Söderholm, A. H.**, kontorsbiträde (suppl.).

Föreståndare.

Liedholm, C. A. A.

31. roten.

Varvsgatan 12, Sö.

Nämnd.

Helge, G., föreståndare (se nedan); **Claeson, P. J.**, kopparslagare; **Svensson, H. E.**, assistent; **Ericsson, C. Th.**, handlande (suppl.); **Johans-son, K. J.**, vaktkonstapel (suppl.).

Föreståndare.

Helge, G.

32. roten.

Handelsvägen 56, Enskede; expeditionstid: 1—5,30.

Nämnd.

Blomquist, K. A., föreståndare (se nedan); **Björk-man, C. O.**, tjänsteman; **Rydén, O. E.**, uppbor-dsman; **Källberg, K. R.**, åkare (suppl.); **Olsson, B. F.**, assistent (suppl.).

Föreståndare.

Blomquist, K. A.

33. roten.

Tegelbruksvägen 2, Midsommarkransen; expeditionstid: 1—5,30.

Nämnd.

Martin, K. H. V., föreståndare (se nedan); **Wallin, J. A.**, uppbor-dsman; **Öström, J. N. H.**, nota-rie; **Gäbel, M.**, disponent (suppl.); **Nyman, J. W.**, skomakare (suppl.).

Föreståndare.

Martin, K. H. V.

34. roten.

Svandammsvägen 12 och 14, Midsommarkransen; expeditionstid: 1—5,30.

Nämnd.

Wijkenstam, F. Th., föreståndare (se nedan); **Anders-son, P.**, folkskollärare, stadsfullm.; **Breden, Ingeborg Ch.**, fattigvårdssyster; **Nilsson, H. S.**, typograf (suppl.); **Sandberg, C. A. J.**son, förman (suppl.).

Föreståndare.

Wijkenstam, F. Th.

35. roten.

Ulvunda slott, Kungsholms villastad;
expeditionstid: 8—11, 6—7,30.

Nämnd.

Bergman-Paul, E. F., föreståndare (se nedan);
Bergstedt, P., ingenjör, stadsfullm.; **Stark**, C. T., mekaniker; **Collin**, N., direktör (suppl.);
Gustafson, F. E., handlande (suppl.).

Föreståndare.

Bergman-Paul, E. F.

Registerbyrån.

Svartmangatan 23, St., expeditionstid: 9—10,30,
5—8.

Nämnd.

Andersson, C. O., föreståndare (se nedan); **Karlberg**, J. G., kapten; **Larsson**, G., kassör; **Elmstrand**, P., diakon (suppl.); **Nyborg**, O., stadsmissionär (suppl.).

Föreståndare.

Andersson, C. O.

Livsmedelnämndens statistiska byrå.

Högbergsgatan 43, Sö.; rt. 217 42; st. 305 44;
expeditionstid: 9—5.

På grund av den utomordentligt stora omfattning livsmedelsnämndens verksamhet tagit både hos nämnden själv och vid nämndens olika avdelningar och kommittéer anställdes den 1 juni 1917 en expert på det statistiska och nationalekonomiska området med uppdrag att verkställa noggrann statistisk utredning med avseende på nämndens förvaltning ävensom att kontrollera verksamheten hos nämndens olika avdelningar och kommittéer och däröver avgiva rapporter till nämnden samt att uppgöra och till nämnden inkomma med förslag till åtgärder åsyftande möjliga förenklingar i förvaltningen och besparingar i utgifterna för nämndens verksamhet.

Förvaltningskontrollant.

Fahlgren, E. A.

Fördelningsnämnden för Stockholms stad.¹⁾

Stora Nygatan 5, St.; telefoner och expeditionstid se nedan.

Enligt kungl. förordningen den 13 okt. 1916 ang. regleringen av sockerförbrukningen i riket må efter den 1 november s. å. socker, avsett till hushållsförbrukning, icke säljas annorledes än

mot bekommande av för ändamålet giltigt kupong till sockerkort, utfärdat av folkhushållningskommissionen. I övrigt må, i den mån folkhushållningskommissionen ej medgiver undantag, försäljning av socker ske endast mot rekvisition, som är av kommissionen eller dess ombud godkänd.

Enligt samma dag utfärdad kungörelse skola sockerkorten utlämnas genom folkhushållningskommissionens försorg. Därvid äger kommissionen anlita biträde, i Stockholm av överståthållarämbetet. Efter förslag av nämnda myndighet har folkhushållningskommissionen den 14 okt. 1916 utsett en särskild *fördelningsnämnd* för huvudstaden. Nämnden ombesörjer genom sin *sockerbyrå* — med förmedling av fastighetsägarna — fördelningen av sockerkorten samt mottager rekvisitioner från handlande, restauranger och industriföretag.

Nya uppgifter med avseende å livsmedelsransonerings hava sedermera tillagts denna fördelningsnämnd.

Enligt kungl. förordningen den 19 dec. 1916 angående regleringen av brödsädesförbrukningen i riket får fr. o. m. den 8 jan. 1917 icke, utan medgivande av folkhushållningskommissionen, mjöl, vid vars framställande använts vete eller råg, eller hårt bröd, som tillverkats av dylikt mjöl, ej heller fr. o. m. den 15 i samma månad annat bröd, som tillverkats av dylikt mjöl, säljas annorledes än mot rekvisition, som är av kommissionen eller å dess vägnar godkänd, eller mot bekommande av för ändamålet giltigt kupong till mjöl- eller brödkort, utfärdat av kommissionen eller å dess vägnar. Genom kungl. förordningen den 15 febr. 1917 utsträcktes regleringen att omfatta även korn- och havremjöl samt gryn och flingor av vete, korn eller havre samt risgryn. Det åligger i Stockholm överståthållarämbetet att lämna folkhushållningskommissionen erforderligt biträde vid regleringens genomförande med införskaffandet och förberedande granskning av inventeringsuppgifter, upphandling av spannmål, mjöl och bröd, meddelande av resolutioner på ansökningar om bildande av s. k. självhushåll, utlämnande av bröd-, utsädes- och förmålningskort samt övervakande av regleringen i övrigt. Jämlikt medgivande i förordningen överflyttades dessa åligganden i Stockholm på fördelningsnämnden och dess *spannmåls- och brödbyråer*. För fördelningen av på Stockholms stad belöppande andel av foderämnen öppnades i augusti 1917 en särskild *foderbyrå*. Under brödbyrån sorterade till en början distriktsbyråer, där upplysningar i regleringen berörande frågor kunde erhållas, inventeringsuppgifter inlämnas och brödkorten tillhandahållas respektive fastighetsägare. Då det emellertid visade sig förenat med stora svårigheter för fördelningsnämnden att medhålla det tidvis starkt forcerade arbetet med utdelning av korten, tillsatte överståthållarämbetet den 5 april 1917 en särskild *brödkortsnämnd för Stockholm* med uppgift att ombesörja de ålig-

¹⁾ Fördelningsnämnden, som är ett statens, icke kommunens organ — om än dess utgifter delvis bekostas av kommunen — har dock intagits här på grund av sitt samband med kommunens kristidsinstitutioner.

ganden, som med avseende å bröd- och socker-regleringen tillkomma kommunens myndigheter (utdelning av korten etc.). Distriktsbyråerna ställdes då under denna nämnd. Fr. o. m. den 16 aug. 1917 har emellertid utdelningen av samtliga livsmedelskort centraliserats under livsmedelsnämndens kortcentral (se ovan).

Det åligger konungens befallningshavande och brödbyråerna att noga övervaka handeln med bröd och annat bakverk samt de förhållanden, som därmed hava samband. Inom varje kommun skall av vederbörjande brödbyrå tillsättas en *brödkontrollnämnd*, som såväl genom besök hos bageriidkare och handlande samt å näringsställen, varest bröd eller annat bakverk saluhålles, som ock på annat sätt skall kontrollera efterlevnaden av gällande bestämmelser. Tillträde till tillverknings-, lager- och försäljningslokaler samt upplysningar angående tillverkning och försäljning av bröd och mjöl få icke förvägras nämnden.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Nystedt, S. P., förste stadsveterinär, livsmedelsnämndens direktör.

Övriga ledamöter

a) för Stockholms stads sockerbyrå.

Hallgren, E. S., tredje polisintendent.
Jakobsson, U. G. W., tf. roteman, direktör (se nedan).
Ljungberg, f. Östergren, J. (Hanna), fru.

b) för Stockholms stads brödbyrå.

Hallgren, E. S., tredje polisintendent.
Jakobsson, U. G. W., tf. roteman, direktör (se nedan).
Ljungberg, f. Östergren, J. (Hanna), fru.
Nilsson, F. O. V., bageriidkare, stadsfullm.

c) för Stockholms stads spannmålsbyrå.

Bohman, R. A., direktör, föreståndare.
Kilander, F., f. d. godsägare.
Winge, J. E., stadsmäklare.

d) jordbruksrådet för Stockholms stad.

Hjort, C. A., kontorschef.
Liljedahl, F. G., direktör.
Lindblad, J. G., lantbrukare.
Mellin, A. H., agronom.
Nilsson, E., direktör.
Rendahl, A. F., kamrerare.
Sjöstedt, A., agronom.

Sekreterare.

Björkman, C. A. J.; rt. 209 90.

Brödkontrollnämnd.

Hansson, S., journalist; **Jakobsson**, U. G. W., direktör (se ovan); **Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm., ordf.; **Wallberg**, K. J., bageriidkare; **Schumacher**, G. W., direktör.

Kontrollanter.

Helleday, T. Hj.; **Jacobsson**, J. A.

Fördelningsnämndens expedition.

Stora Nygatan 5, St. (beträffande spannmålsbyrån se nedan); expeditionstid: 10 —3; lördagar 10—2. Telefoner se nedan.

Direktör.

Jakobsson, U. G. W. (se ovan); rt. 209 90; st. 7 28, 9 17; träffas säkrast 12—2.

Stockholms stads sockerbyrå.

Rt. 209 89, 209 90, 209 91; st. 7 28, 9 17.

Direktör.

Se ovan.

Assistent.

Björkman, C. A. J. (se ovan).

Dessutom växlande antal manliga och kvinnliga kontorsbiträden.

Stockholms stads brödbyrå.

Rt. 218 94; st. 54 80.

Direktör.

Se ovan.

Assistent.

Melkersson, C. G.

Dessutom växlande antal manliga och kvinnliga kontorsbiträden.

Stockholms stads spannmålsbyrå.

AB. Saltsjökvärns kontor, Skeppsbron 22, St.; rt. 23 00, 24 01; st. 24 90.

Föreståndare.

Bohman, R. A. (se ovan); rt. 24 01; st. 24 90.

Stockholms stads foderbyrå.

Skeppsbron 24, St.; rt. 209 32; st. 51 19.

Föreståndare.

Wedin, R.

Stockholms stads hyresnämnder och i samband därmed stående institutioner.

Efter förslag av statens bostadskommission utfärdade kungl. maj:t den 5 maj 1916 en förordning om medling i hyresstvister, som bl. a. gav stadsfullmäktige i städer med brist på smålägenheter rätt att tillsätta hyresnämnder. Dessa fingo till uppgift att medla mellan husägare och hyresgäster ävensom att i övrigt söka motverka oskälighetsökning beträffande smålägenheter. I Stockholm inrättades tvenne dylika nämnder genom stadsfullmäktiges beslut den 29 maj 1916.

Det alltjämt försämrade läget på bostadsmarknaden och de på sina håll högst avsevärda hyresstegringarna gjorde emellertid en utvidgning av hyresnämndernas verksamhet önskvärd. En sådan kom också till stånd genom lagen den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälighetsstegring.

Lagen, som gäller till den 1 okt. 1918, utsträckte hyresnämndernas befogenhet från att omfatta enbart medlande till ett verkligt reglerande av hyresbeloppen. Samtliga slag av omöblerade lägenheter och butiker kunna nu, efter framställning från hyresvärd, hyresgäst eller hyressökande eller på nämndens eget initiativ bli föremål för nämndernas reglerande verksamhet genom åsättande av skälighetshyra. Utan hyresnämnds fastställelse kan för lägenhet uthyrd före oktober 1915 mot hyresgästs bestridande icke utsökas högre hyresbelopp än 10 % — för värmeledningshus 15 % — å senast betingade hyra (för lägenhet för första gången uthyrd senare respektive 5 och 10 %). Lägenhet uthyrd första gången först efter lagens ikraftträdande faller icke under dessa bestämmelser. Uppsägning från hyresvärdssida av hyresavtal om omöblerad lägenhet fordrar för att vara giltig som regel hyresnämnds på förhand inhämtade samtycke. Rivning av bostadshus och i vissa fall ändringsarbete i lägenhet förutsätta också hyresnämnds tillstånd. Bostadslägenhet får icke utan nämndens medgivande tagas i bruk för annat ändamål ej heller lägenhet uthyras möblerad, som tidigare icke varit i sådant skick uthyrd. I lagen har vidare inryckts bestämmelser om bostadsförmedling för smålägenheter och i samband därmed obligatorisk anmälan om hyresledighet och ingångna hyresavtal.

Hyresnämnd skall bestå av ordförande och fyra ledamöter. Ordföranden, som skall vara lagfaren, förordnas i Stockholm av överståthållarämbetet. Av ledamöterna, som väljas av stadsfullmäktige, skola tvenne äga eller förvalta till uthyrning avsedd fastighet; de båda övriga skola äga kännedom om ortens hyresmarknad och åtminstone den ena ledamöten särskilt om

de mindre bemedlades bostadsförhållanden. För ordförande och ledamöter utses suppleanter med enahanda kompetens.

Hyresnämnd får ej fatta beslut med mindre den är fulltalig.

I Stockholm beslöt stadsfullmäktige, på förslag av stadens bostadskommitté, den 7 maj 1917 att för huvudstaden utse sju hyresnämnder (ang. områden se nedan) samt att för dessa nämnder skulle inrättas ett gemensamt centralkansli i förening med kontor för bostadsförmedling. Den 21 i samma månad utsågos ledamöterna. Sedan lagen den 26 maj trätt i kraft och överståthållarämbetet utsett ordförande jämte tvenne suppleanter för var och en av dem, började nämnderna omedelbart sin verksamhet.

Anmälningar mottagas dels å hyreskansliet dels av ordförandena i de olika distrikten å deras mottagningar. Genom kansliet verkställas erforderliga besiktningar av tekniskt utbildade besiktningsmän ävensom de utredningar i övrigt, som krävas för nämndernas arbeten. Chef för kansliet är ordföranden i Brännkyrkånämnden. För vinnande av enhetlighet och likformighet i de olika nämndernas arbeten har kansliets chef tillika uppsikt över ärendenas allmänna gång inom nämnderna och sammankallar, när omständigheterna därtill föranleda de övriga ordförandena och deras suppleanter till gemensamma rådplägningar.

Författningar. Lag den 25 maj 1917 med vissa bestämmelser mot oskälighetsstegring m. m. Instruktion för hyresnämnderna och stadga för Stockholms stads bostadsförmedling, utfärdade den 25 maj 1917 å stadsfullmäktiges vägnar av dess bostadskommitté.

Hyresnämndernas centralkansli och bostadsförmedlingskontoret.

Myntgatan 4, St.; rt. och st.: »hyresnämnderna»; expeditionstid: 10—3, 6—8.

Chef.

Kihlmark, G., byråchef, ordf. i 7:de hyresnämnden (se nedan).

Förste sekreterare.

Dahlén, M. F.

Andre sekreterare.

Staël von Holstein, Ch. Mathilda.

Första biträde.

Danielsen, Helene.

Dessutom en *amanuens*, två manliga och femton kvinnliga *biträden* med stadigvarande sysselsättning, sex mera *tillfälliga* kvinnliga *biträden* samt en *vaktmästare*.

Hyresnämnderna.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 7—8 e. m. å nämndernas lokaler.

1. nämnden

(för Kungsholms och Bromma förs.).

Kungsholms folkskola, Hantverkargatan 17, K.

Ordförande.

Flodin, J. H., överdirektör.

Suppleanter för ordföranden.

Jacobi, G., byråchef; Gestblom, J. A., civilassessor.

Ledamöter.

Hultquist, G. F., f. d. stadsingenjör; Schreuder, F., fabriksidkare; Asproth, J. K., aktuarie; Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.

Suppleanter.

Flodin, K. J., byggmästare; Fredriksson, K. V., egendomsagent; Ahlström, W., förtroendeman; Börresen, W., apotekare.

Sekreterare.

Rune, A. E., distriktssekreterare.

2. nämnden

(för Storkyrko, Klara, Gustav Vasa, Jakobs och Adolf Fredriks förs.).

Jakobs folkskola, Brunnsgatan 11, C.

Ordförande.

Söderlind, J. G., byråchef.

Suppleanter för ordföranden.

Bjurstedt, A. E., sekreterare; Carlsson, N., sekreterare.

Ledamöter.

Ahldin, G. H., byggnadsingenjör; Bjurling, O. F., apotekare; Magnusson, A. W., uppborädsman; Björklund, G. G., journalist.

Suppleanter.

Myström, C. A. V., överstelöjtnant; Pettersson, P. A., ägghandlare; Larson, S. V. E., grosshandlare; Östlund, f. Lundgren, Agda M., fru.

Sekreterare.

Bildt, C. A. G., överkontrollör.

3. nämnden

(för Matteus och Johannes förs.).

Matteus folkskola, Norrtullsgatan 18, Va.

Ordförande.

Themptander, S. J. O., advokat.

Suppleanter för ordföranden.

Masreliez, K. V., civilassessor; Hägglund, J. A., riksgäldssekreterare.

Ledamöter.

Höög, A. J., arkitekt; Lindell, P. A., byggmästare; Sjögren, J. V., telefonmontör; Söderborg, B. J. A., läroverksadjunkt.

Suppleanter.

Carlsson, J. E., grosshandlare; Gustafsson, K. G., ingenjör; Anstrin, H., registrator; Engström, f. Karlson, A. E. (Elin), kontorsbiträde.

Sekreterare.

Andén, Eva J., advokat.

4. nämnden

(för Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts förs.).

Engelbrekts församlingshus, Östermalmsgatan 67, Ö.

Ordförande.

Hafström, A. H. F., civilassessor.

Suppleanter för ordföranden.

Löwbeer, N. T., tf. kriminalassessor; Karlson, G. H., aktuarie.

Ledamöter.

Morén, S. O. U., byggnadsingenjör; Sundahl, P. E., byggmästare; Carlsson, B. A., lektor; Hedman, C. E., snickeriarbetare.

Suppleanter.

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.; Schröder, C. G. C., fabrikör; Åberg, A. N:son, möbelsnickare; Lagerfelt, G. A. E., frih., kapten.

Sekreterare.

Österberg, B. A. E., tf. kriminalassessor.

Publikationsförteckning.

A. Serien Stockholms stads statistik.

- I.* **Årsbok.** [1868]. Statistisk årsbok för Stockholms stad 1916. Ny följd 11. XXVI + 464 sid.+2 kart. Utg. 9/10 1917. Inb. 5 kr. (Register, se under II.)
- II.* **Kommunalförvaltning.** [1868]. Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning år 1915. Ny följd 11. VIII + 137*+42 sid. Utg. 22/2 1917. 1.50 kr., kart. 2 kr. — Register till Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning åren 1868—1907 och Statistisk årsbok för Stockholms stad åren 1904—1907. 228 sid. Utg. 18/11 1910. Kart. 2.50 kr.
- III.* **Hälsö- och sjukvård.** [1878 (69, 70)]. Berättelse från Stockholms stads hälsovårdsnämnd jämte översikt av stadens sanitära statistik år 1916. Ny följd 12. XIV + 68*+153 sid. Utg. 4/10 1917. 2 kr.
- IV.* **Fattigvård.** [1872]. Statistisk redogörelse för Stockholms stads fattigvård år 1915. Ny serie 12. X+40*+89 sid. Utg. 29/1 1917. 1 kr.
- V.* **Byggnader och bostäder.** [1868]. Nionde allmänna bostadsräkningen i Stockholm den 31 december 1915 (1/1 1916). Ny följd 3. VIII + 92*+199 sid. + 6 kartogrambl.+karta+bilagor. Utg. 1/6 1917. 3 kr.
- VI.* **Månadssstatistik.** [1906]. Statistisk månadsskrift. Årg. XII. 1917. Nr 8. 33 sid. Utg. 3/10 1917. Pren. 2.45 kr.; för häfte 25 öre.
- VII.* **Veckostatistik.** [1876]. Veckoöversikt av Stockholms sanitära statistik. Ny följd 12. 1917. Nr 38. 8 sid. Utg. 4/10 1917. Pren. 3.35 kr.; för häfte 10 öre.
- VIII.* **Brand- samt sjuk- och djurtransportväsen.** [1876]. Berättelse angående Stockholms stads brandväsen jämte översikt av brand- samt sjuk- och djurtransportstatistiken år 1916. Ny följd 11. 44*+19 sid. Utg. 17/7 1917. 20 öre.
- IX.* **Arbetsförmedling.** [1905—06]. Berättelse angående Stockholms stads arbetsförmedling jämte statistisk översikt rörande verksamheten år 1914. Årg. IX. 40*+45 sid. Utg. 12/7 1916. 50 öre.
- X. **Specialundersökningar.** [1.* Levnadskostnader 1907/08 (1910). 1.50 kr. 2. Normalarbetsdag å kommunala kontor 1906 (1908). 25 öre. 3*, 4*. Arbetslöshet 1909, 1910. à 50 öre. 5*. Ålderdomsförsäkringsuppgifter 1910 (1911). 50 öre. 6*. Beräkning av fattigvårdskostnader (1912). 50 öre. 7*. Billiga bostäder (1912). 50 öre. 8*. Se nedan]. Nr 8.* **Brännkyrka.** Några statistiska sammanställningar med anledning av kommunens inkorporering med Stockholm. XIV + 28*+21 sid. Utg. 28/10 1914. 50 öre.
- XI.* **Handel och sjöfart.** [1901]. Statistisk översikt av Stockholms handel och sjöfart m. m. år 1915. Ny följd 9. 24*+95 sid. Utg. 2/8 1917. 1.50 kr.
- XII.* **Fabriker och hantverk.** [1901]. Statistisk översikt av fabriksindustrien och hantverkerierna i Stockholm år 1915. Ny följd 9. 12*+14 sid. Utg. 19/7 1917. 75 öre.
- XIII.* **Renhållning.** [1909]. Berättelse angående Stockholms stads renhållningsväsen jämte statistisk översikt rörande verksamheten år 1916. Årg. VIII. IX + 35*+22 sid. Utg. 4/9 1917. 50 öre.
- XIV.* **Val.** [1910]. Statistisk redogörelse för allmänna val i Stockholm år 1915. Årg. VI. XII+33*+33 sid. Utg. 3/4 1916. 50 öre.

B. Serien Kommunala handböcker.

- I. **Kommunkalender.** [1907]. Stockholms kommunalkalender 1917. Årg. XI. XVI + 513 sid.+2 kart.+bilaga. Utg. 30/4 1917. Inb. 4 kr. — Suppl. IV+16 sid. Utg. 10/10 1917. 25 öre.
- II. **Författningssamling.** [1862]. Kommunal författningssamling för Stockholm. Ny följd. Årg. IX. 1917. Nr 128—136. Utg. 9/10 1917. Pren. 3.10 kr.; för häfte minst 10 öre; helex. 2.50 kr., kart. 3 kr. — Register 1862—1915. IV+142 sid. Utg. 17/6 1916. 1 kr., kart. 1.50 kr.
- III. **Författningshandbok.** [1910]. Kommunal författningshandbok för Stockholm 1915. XIV + 930 + (2) + 142*+XXXII + (2) sid. Utg. 22/7 1916. Inb. 5 kr. — Särtryck: Författningar angående byggnads- och brandväsen i Stockholm. IV+176 sid. Utg. 21/9 1916. Kart. 2 kr.

C. Övriga publikationer.

- Stockholms stads statistiska kontors arbetsberättelse för år 1916 jämte en översikt för äldre år. [1906]. Bih. t. beredn.-utskts utlåt. och mem. 1917, nr 93. 20 sid. Utg. 30/4 1917.
- Sakregister över Stockholms stadsfullmäktiges handlingar 1—3. Protokoll, Yttranden, Motioner. [1899, 1902.] Årg. 1916. 24+III+3 sid. Utg. 30/4 1917. 4—5. Utlåtanden, Bihang. [1863, 1868.] Årg. 1916. 42 sid. Utg. 30/4 1917.
- *Stockholm. [1909]. Fransk upplaga. 60 sid.+2 kart. Utg. 10/7 1914. 1.50 kr., inb. 3 kr. — Tysk upplaga. 48 sid.+2 kart. Utg. 27/5 1911. Ej till salu.
- Utredning angående möjligheterna för en fullständig alkoholstatistik rörande Stockholm. Särtryck ur Bih. t. beredn.-utskts utlåt. o. mem. (1908, nr 160). 47 sid. Utg. 30/12 1908. 50 öre.
- Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning, historisk-statistisk översikt, red. av J. Guinchard: *De kommunala institutionernas utveckling* av Henning Karlson; *Några statistiska huvudsiffror jämte diagram* av Sten S. Leijonhufvud. X+139 sid.+9 plansch.+3 kart. (Ingår i: Minneskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. Utg. 20/4 1913. 10 kr.)

A n m. Årtalen inom klammer ange det tidigaste år, för vilket motsvarande publikation finnes utgiven (event. i en äldre följd och med annan titel). Asterisk (*) framför en titel angiver, att publikationen är försedd med rubriker, i regel även resumé, på franska språket.

De under A. III, VIII, IX, XI—XIII upptagna publikationerna äro tillkomna genom samverkan mellan Stockholms stads statistiska kontor och annan vederbörande institution eller myndighet, medan de övriga utarbetas uteslutande genom statistiska kontorets försorg. — De publikationer, för vilka pris öfver äro utsatta, finnas till salu hos Aktiebolaget Nordiska bokhandeln, Stockholm, eller, beträffande A. VI, VII och B. II, genom prenumeration hos postverket.

5. nämnden

(för Maria förs.).

*Hamnstyrelsens exp., Brännkyrkagatan
2, Sö.*

Ordförande.

Wåhlin, L. S. C., kammarrättsråd.

Suppleanter för ordföranden.

von Schultzenheim, C. H. J., advokatfiskal; **Gard,**
A. F., advokat.

Ledamöter.

Blomdahl, P. A., byggmästare; **Hauffman, K. O.**
L., civilingenjör; **Nyrén, C.**, föreståndare;
Rissén, Hj. R., tulltjänsteman.

Suppleanter.

Skoglund, A., grosshandlare; **Blomdahl, K. E.**,
byggmästare; **Karlmark, A.**, korkskärare, stads-
fullm.; **Landqvist, J.**, fil. d.r.

Sekreterare.

Andrée, J. E., notarie.

6. nämnden

(för Katarina och Sofia förs.).

Uppbördslokalen, Götgatan 1, Sö.

Ordförande.

Klockhoff, A. J. J., kammarråd.

Suppleanter för ordföranden.

Lind, F. A., civilassessor; **Henriques, E.**, advokat.

Ledamöter.

Larsson, G., byggmästare; **Persson, P. A.**, bygg-
mästare; **Rönnell, E.**, folkskollärare; **Tengelin,**
K. A. H., maskinarbetare.

Suppleanter.

Edkvist, C. J., arbetsförman; **Johansson, J. A. F.**,
grundläggare; **Brunzell, O.**, möbelhandlare;
Sundström, K. O., journalist.

Sekreterare.

Bergström, S. H. E., civilingenjör.

7. nämnden

(för Brännkyrka förs.).

Folkskolan, Liljeholmen.

Ordförande.

Kihlmark, G., byråchef (se ovan).

Suppleanter för ordföranden.

Spilhammar, N. G., ombudsman; **Schager, F. O.**,
sekreterare.

Ledamöter.

Svensson, G. F., direktör; **Tamm, P. H.**son, in-
genjör; **Magnusson, E.**, förtroendeman; **Wallin,**
J. A., tf. uppbördsman.

Suppleanter.

Pehrsson, J. P., förtroendeman; **Söderlund, L.**,
verkmästare; **Granqvist, A. M.**, tf. aktuarie;
Breden, Ingeborg C., fattigvårdssyster.

Sekreterare.

Munke, B. A., jur. kand.

